LIMBAJUL – COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A COMUNICĂRII ȘI SOCIALIZĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Elena Lucia MARA,
Prof.univ.dr., Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Abstract: During low school, the vocabulary doubles, and the child changes his language positively, by mastering the rules of grammar and pronunciation, acquiring writing and reading skills, skills for learning synonyms and antonyms, improving expression. There may be some pronunciation errors such as dysgraphia, dyslaxia. The schemes used require the active participation of imaginative processes, especially reproductive imagination. The student is often in a position to reconstruct the image of a reality. Another specific feature is that these children are beginning to be interested in the outcome of the game. It attracts not only the fun aspect, but also the opportunity to manifest collectively, to show their skill and skill. Due to the fact that inhibitory mechanisms begin to develop at this age, children can stay calm during the game, not to embarrass their classmates, to answer only when asked, when it is their turn, etc. The rules of the game are beginning to be more general. Now the games with more rules are becoming accessible, and the participants are starting to pay more and more attention to them. However, it is necessary that the rules be formulated and explained clearly in advance, possibly demonstrating the actions that children must take in the game.

Keywords: preschool education, skills, language, didactic game, psychologigal profile

„Limbajul, o formă specifică de activitate umană, realizat prin intermediul limbii şi al tuturor resurselor ei, asigură comunicarea între oameni şi între copiii de grădiniţă. Forma de bază, naturală şi concretă a limbajului este vorbirea, adică realizarea verbală a procesului de comunicare. Vorbirea este unul din aspectele limbajului, cel mai important, este forma concretă în care se manifestă limba. Vorbirea este deci actul de folosire individuală şi concretă a limbii, în cadrul procesului complex al limbajului." (Vraciu, A., (1980). *Lingvistica generală şi comparată*, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, p.56). Prin activităţi dedicate dezvoltării limbajului şi întregului plan al grădiniţei, obiectivul dezvoltării limbajului copiilor poate fi atins. Procesul de influenţare a dezvoltării vorbirii copiilor începe în grupa mică, luând în considerare caracteristicile specifice ale limbajului, dificultatea pronunţiei, vocabularul redus şi alte caracteristici psihologice, cum ar fi: gândirea specifică, atenţia instabilă şi memoria involuntară; pe de o parte, deoarece copiii manifestă curiozitate cu privire la obiective şi caracteristicile lor, iar pe de altă parte atitudini care pun întrebări despre originea şi cauzele fenomenelor, aşadar se realizează treptat dezvoltarea vorbirii copiilor prin dezvoltarea relaţiilor orale cu ceilalţi din jurul lor.

Ca metodă de predare specială, metodologia de dezvoltare a limbajului studiază conţinutul, scopul şi metodele de organizare şi desfăşurare a lucrărilor lingvistice pentru copiii preşcolari din grădiniţe. Complexitatea şi varietatea activităţilor de formare lingvistică în grădiniţe oferă o tematică largă pentru folosirea şi respectarea principiilor

de predare. Metodele şi formele specifice întocmirii şi dezvoltării activităţilor de amplificare a vorbirii sunt determinate de aplicabilitatea practică a principiilor stăpânirii temeinice a cunoştinţelor şi abilităţilor, care sunt strâns legate de caracteristicile psihologice ale copiilor. Limbajul este un fenomen cuprinzător, care a preocupat multă vreme oamenii de ştiinţă din cele mai deosebite domnii. Prin urmare, limbajul, ca esenţă, este un proces psihologic, iar limbajul este obiectul principal al cercetării psihologice. Limbajul joacă un rol însemnat în dezvoltarea psihologică a copiilor preşcolari. Copilul consemnând în aceast timp o evoluţie în ceea ce priveşte toate nivelurile limbii (expresie, gramatică, vocabular, fonetică). În general, constatăm că limbajul şi gândirea se află într-o relaţie de interdisciplinaritate, o relaţie bijectivă, deoarece gândirea structurează exprimarea în limbaj: vorbirea la rândul ei *„impune gândirii exigenţele sale culturale, contibuind în felul acesta la restructurarea ei. Copilul apelează la realitate dar, prin limbaj se depărtează de ea, îşi aminteşte situaţile trecute, stabileşte raporturi, face deducţii valide".* (Golu, P., Zlate, M., Verza, E. (1994), *Psihologia copilului* – manual pentru şcoli normale, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, pag. 86).

Fr. Bresson evidenţiază faptul că vorbirea este un sistem de comunicare verbală care afectează în mod ideal publicul. Potrivit acestuia, ordinea cuvintelor dintr-o propoziţie nu este altceva decât o proprietate de condiţionare. Cu ajutorul limbajului oral şi scris se realizează comunicarea orală. Limbajul oral are un caracter situativ şi dobândeşte o sumedenie de mijloace de expresivitate. Acestea includ: variaţile de intensitate şi îndeosebi în înălţimea sunetelor pronunţate pot să pună în evidenţă anumite idei, să exprime energie sau oboseală, entuziasm sau apatie, încredere sau neîncredere. Limbajul oral poate avea anumite lacune, fiind uneori mai puţin organizat. Acesta se poate alege cu anumite adăugiri, îmbogăţiri explicative etc. În cadrul limbajului oral se disting: limbajul colocvial, dialogat sau monologat. Considerăm că monologul este cel mai dificil, deoarece el presupune cursivitate, înlănţuirea logică a ideilor dar şi comunicarea unor lucruri interesante, care să activeze atenţia şi să capteze auditorul.

Limbajul scris este mai elaborat şi structurat, care presupune realizarea unui plan prealabil, dar acesta nu permite revenirea pentru a modifica sau reformula textul. Acest limbaj nu se foloseşte de mijloacele principale ale expresivităţii, precum intonaţia, mimica şi gestica, dar consider că totuşi aceste expresivităţi pot fi redate cu ajutorul semnelor de punctuaţie. În grădiniţă, cu ajutorul limabjului este dirijată învăţarea, perceperea lumii înconjurătoare. Prin cuvânt, în activităţile de zi cu zi din grădiniţă, preşcolarul se învaţă să parcurgă calea de la percepţie la reprezentare şi să dobândească un instrument excelent pentru investigarea şi înţelegerea lumii din jur.

Particularităţile limbajului la vârsta preşcolară

Problemele de limbaj preşcolar au fost şi sunt principalul obiect a nenumărate studii şi cercetări care au prezentat importanţa lui în ceea ce priveşte comunicarea copilului cu persoanele din jurul său. Limbajul copilului se dezvolă substanţial sub

influența adulților cu care se stabilește relația de comunicare din ce în ce mai ample și complexe.

La copilul de 3 ani, vorbirea curinde numeroase propoziții simple, câteodată sunt completate de gesturi. În relațiile verbale există din abundență exclamațiile, interjecțiile, repetițiile etc. Vorbirea copiilor este încărcată de pronume demonstrative, de substantive, de mijloace simple de enumerație. Pas cu pas preșcolarul își însușește

DEZVOLTAREA LIMBAJULUI COPILULUI INTRE 3-6/7 ANI		
3 - 4 ani	4 - 5 ani	5 - 7 ani
- copilul foloseste 900-1000 de cuvinte; - poate purta o conversatie simpla; - confunda "in" cu "intre"; - intelege sensul cuvantului si regulile gramaticale; -formuleaza intrebari care incep cu „este"; - intreaba „cine" sau „unde"; - este capabil sa redea pana la 2 strofe; - foloseste verbele la viitor; - poate pronunta numele intreg, dar doar la cerere;	- foloseste uzual pluralul si pronumele („eu", „tu", „noi", „voi"); - confunda "deasupra"-"dedesubt"; - adapteaza limbajul in functie de receptor; - rosteste corect propozitii (de 4-5 cuvinte) negative, imperative si interogative; - poate spune povesti scurte; - vorbirea este inteligibila;	- poate defini cuvinte; - cunoaste antonimul catorva cuvinte; - propozitiile devin mai lungi si mai complicate, folosesc mai multe conjunctii, prepozitii si articole; – relateaza despre 3 imagini; – recunoaste corect 3, 4 litere; - confunda "inainte" – "dupa"; - foloseste 3 adverbe de timp ("azi", "maine" si „ieri"); – recita poezii lungi cu intonatie;

vorbirea contextuală, care, din punctul meu de vedere este o formă care sporește vorbirea coerentă. În a doua copilărie există diferențe individuale importante în ceea ce privește

vorbirea și particularitățile vocabularului. Astfel încât, între 4 ani și jumătate și 6 ani, odată cu interiorizarea limbajului exterior se accelerează funcția intelectuală a limbajului care constă în perspectiva mintală. Ch. Buhler indică pentru copiii de 3-4 ani următoarele cifre medii: vocabularul maxim 2350 cuvinte, iar minim 538 cuvinte; W. Stern a semnalat următoarea medie 2500-3000 cuvinte pentru copilul de 6 ani.

Vârsta copiilor	Vocabular maxim	Vocabular minim	Vocabular mediu
3 ani	1000 cuvinte	400 cuvinte	700-800 cuvinte
4 ani	1400 cuvinte	600 cuvinte	1000 cuvinte
5 ani	2100 cuvinte	1000 cuvinte	1500 cuvinte
6 ani	2500 cuvinte	1500 cuvinte	2000 cuvinte
7 ani	3200 cuvinte	2000 cuvinte	2500 cuvinte

Metode și tehnici de comunicare utilizate în educația preșcolară

Educația preșcolară are o importanță deosebită în dezvoltarea cognitivă și dezvoltarea personalității indivizilor. Această dezvoltare este inclusă în dezvoltarea imitației jocului de relație. Această relație este baza metodelor și procedeelor utilizate în predare. În actul educațional desfășurat cu preșcolarii, este necesar să se combine informativul cu formativul, astfel încât perindarea de la activitatea preabecedară la cea

de tip abecedar/ şcolar, să aibă un efect redus asupra copilului. *„Cunoaşterea finalităţilor şi a particularităţilor metodologice de organizare şi desfăşurare a acestor activităţi va facilita procesul dirijării demersului didactic către obţinerea succeselor proiectate şi aşteptate de educatoare, părinţi şi copii."* (Păişi Lăzărescu, M., Exechil, L. (2011), *Laborator preşcolar,* Bucureşti: Editura V&Integral, p. 127).

Teorie cunoaşterii ajută profesorii să-şi aleagă cel mai potrivit mod în ceea ce priveşte valorificarea potenţialului copiilor şi atingerea obiectivelor intructiv-educative pentru fiecare activitate gândită în curriculum pentru educaţia timpurie. Strategia didactică este expunerea unităţii şi interdependenţei metodelor şi procedeelor didactice, mijloacelor de învăţământ şi a formelor de organizare a învăţării. Toate cele menţionate anterior se află într-o relaţie de interdependenţă, adică ele se completează reciproc. Metodele de predare sunt diverse şi trebuie transmise şi puse în valoare în timpul procesului de predare.

Jocul – formă de activitate ludică în grădiniţă

„Cea mai importantă modalitate de exprimare a copilului preşcolar o reprezintă jocul". (Păişi-Lăzărescu, M., Ezechil, L., (2011) *Laborator preşcolar metodologic,* Bucureşti: Ed. V&Integral, p. 115). Jocul reprezintă ocupaţia naturală dar şi spontană a individului în primii săi ani de viaţă, mai ales la vârsta preşcolară. În orice oră din zi, copilul se joacă în variate feluri, cu interes şi concentrare, cu mare bucurie, chiar şi atunci când se joacă cu materiale improvizate, fără a se lăsa distras de tot ceea ce se întâmplă în jurul lui.

Considerăm că jocul este o muncă fiind un mijloc prin care copilul se dezvoltă atât fizic cât şi psihic (acesta îşi antrenează atât mintea, cât şi dexteritatea atunci când are un material concret pe care îl poate mânui), evident jocul este un instrument de recreere şi de a satisface nevoile copilului. În psihologie, indiferent dacă este vorba de un copil, adolescent sau adult, jocul este un mod de investigaţie şi o metodă de tratament. Ursula Şchiopu a surprins caracteristicile universale ale jocului în declaraţia sa: *„De fapt, omul se joacă la toate vârstele. Chiar şi la vârsta a treia"*. (Şchiopu, U., Verza, E., (1981) *Psihologia vârstelor,* Bucureşti, p. 28). În cadrul vârstei preşcolarilor, jocurile sunt o realitate permanentă. Copiii cu vârste cuprinse între 3 şi 6 ani îşi petrec cea mai mare parte a timpului jucându-se. Pe măsură ce cresc şi se dezvoltă, jocul va lua forme din ce în ce mai complexe.

Valoarea instructiv-educativă a jocului didactic şi rolul jocului didactic în dezvoltarea vorbirii preşcolarilor

Jocul are caracter universal, permanent şi polivalent; este o actvitate umană conştientă. Jocul are o deosebită importanţă în viaţa individului deoarece prin joc se activează funcţii mintale şi motrice, funcţia predominantă fiind realizarea eului, manifestarea personalităţii. Sunt de părere că jocul se schimbă în raport cu particularităţile de vârstă, adică pe de-o parte pentru cei mici, jocul este o activitate fundamentală deoarece alternăm joaca, care este predominantă etapei perşcolarităţii, cu

anumite informaţii ce, noi ca educatori, dorim să le transmitem copiilor, iar pe cealaltă parte pentru adulţi jocul reprezintă un substitut al activităţii serioase.

Din punctul de vedere a lui Jean Piaget, jocul este un tip de adaptare, mai exact acomodare şi asimilare. Jocul exerciţiu, cât şi jocul simbolic sunt forme de asimilare a realului, de transformare a acestuia în funcţie de necesităţile eului. Jocurile simbolice apar la vârsta de trei ani, fiind o transformare selectivă a realului în imagine. Jocurile cu regului apar puţin mai târziu datorită egocentrismul copiilor; aceste jocuri cu reguli ajută preşcolarii în ceea ce priveşte procesul de socializare.

Jean Piaget (1971) stabileşte următoarele funcţii ale jocului:

- **Funcţia de adaptare**- însuşirea realului la sine şi aclimatizarea imitaţiei a eului la real;
- **Funcţia formativă**- dezvoltarea cognitivă, afectiv-emoţională, psihomotorii şi de formare a unei personalităţi;
- **Funcţia informativă**- prin joc copilul acumulează informaţii, noţiuni şi concepte necesare întelegerii;
- **Funcţia de socializare**- jocurile presupun relaţionare, dar şi adaptarea acţiunilor sau părerilor proprii la cele unui partener de joc:
- **Funcţia de relevare a psihicului**- copilul îşi transpune sentimentele, gândurile dar şi atitudinile în joc.

În literatură, jocurile didactice sunt desemnate ca fiind cele mai benefice instrumente de instruire şi educaţie, acestea din urmă fiind utilizate pentru a concepe sau repara anumite cunoştinţe şi abilităţi. Consider că, jocul didactic are ca drept scop, în primul rând instruirea preşcolarilor într-un anumit domeniu al cunoaşterii, iar în al doilea rând intensificarea atracţiei pentru activitatea cu pricina, prin folosirea unor noţiuni plăcute specifice jocului. De asemenea, prin utilizarea acestor elemente distractive se realizează atingerea scopului formatic educativ urmărit, în vederea pregătirii individului pentru a dobândi o personalitate activă şi creatoare. Jocul didactic de educare a limbajului exersează o gamă largă de stimuli. Caracterul formativ al jocului de educare a limbajului are în prim-plan următoarele aspecte:

- ✓ Exersarea şi perfecţionarea senzaţiilor şi percepţilor
- ✓ Activarea memoriei;
- ✓ Antrenarea imaginaţiei şi a atenţiei;
- ✓ Amplificarea gândirii;
- ✓ Formarea limbajului.

Multe dintre jocurile didactice sunt menite să sporească lexicului copiilor cu substantive comune, care denumesc obiecte, fenomene, îmbrăcăminte etc. Există jocuri didactice prin care urmărim folosirea corectă a pronumelui („Cine ţi-a dat jucăria?”, „Cine este, cine sunt?”); utilizarea numeralelor cardinale şi ordinale („A cât jucărie lipseşte?”); utilizarea termenilor care denumesc o activitate („Cine este şi ce face?”) etc. O importantă categorie de jocuri didactice sunt cele care reflectă asupra unor aspecte ale structurilor gramaticale, precum reprezentarea propoziţiei, discriminarea cuvintelor, despărţirea cuvintelor în silabe, dar şi precizarea sunetelor: „Ce ştim despre?”, „Câte

cuvinte am spus?", „Jocul silabelor", „Jocul sunetelor"). Aşadar, rolul jocurilor de predare nu numai că sprijină la îmbogăţirea vocabularului, activarea şi practicarea acestuia, dar ajută şi la obţinerea unor expresii clare, coerente şi gramaticale, care ajută la cultivarea independenţei vorbirii şi la stimularea expresiei creative orale. Prin sarcina lor didactică, jocurile antrenează operaţiile gândirii: analiza, sinteza, comparaţia, generalizarea, abstractizarea. Jocul didactic are şi valoare educativă; învaţă conduita civilizată şi prin el se realizează o formă de socializare a relaţiilor.

Jocurile didactice interdisciplinare sunt activităţi care combină sarcini didactice din diferite domenii de cunoaştere (de obicei două sau trei domenii). Structura generală a jocului se concentrează pe învăţarea în condiţii plăcute şi relaxante, în timp ce copiii nu sunt conştienţi de acest lucru (efort intelectual). În cadrul jocurilor didactice interdisciplinare se realizează legături interdisciplinare, se transferă cunoştinţe şi deprinder însuşite, de exemplu, la cunoaşterea mediului, educarea limbajului şi educaţie muzicală; obiectivele acestor domenii se subsumează unor obiective operaţionale preponderente, de obicei ale domeniului limbă şi comunicare. Achiziţionarea de activităţi matematice şi activităţi de modelare artistică poate fi valorificată în jocurile didactice care vizează obiective de educaţie lingvistică, sau achiziţia de activităţi matematice poate fi combinată cu achiziţionarea de cunoştinţe de mediu şi activităţi sportive, iar exemplele pot continua. Condiţiile pentru implementarea acestei metode de predare sunt reconstrucţia cunoştinţelor, aplicarea informaţiilor interdisciplinare în comportamentul utilitar, inducţia şi abstractizarea. Randamentul jocurilor didactice interdiciplinar constă în:

- ✓ Legătura dintre discipline care antrenează interesul pentru cunoaştere, descoperire şi autocunoaştere;
- ✓ Individul (copilul) realizezază mai uşor sarcinile didactice datorită elementelor de joc care îi sprijină motivaţia pentru învăţare;
- ✓ În jocul didactic, prin elementele de joc şi prin variante, se evită monotonia;
- ✓ Prin corelaţiile interdiciplinare din jocul didctic individul înţelege corect fenomenele ştiinţifice, aspectele de viaţă şi acţionarea lor firescă;
- ✓ Abordarea interdisciplinară a soluţionării problemelor este propice dezvoltării gândirii logice, creativităţii şi originalităţii.

Întreaga conduită verbală, caracteristică vârstei preşcolare, va oglindi dinamica proceselor psihice şi a factorilor de instruire şi educaţie. Perioada preşcolară este apreciată ca o perioadă de dezvoltare şi transformare majoră a comunicării, foarte importantă, complexă şi cu implicaţii profunde în comportamntul general al copilului.

Bibliografie

1. Bloju, C. L. (2013). *Metodica predării limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar.* Craiova: Editura Universitaria Craiova.
2. Ciolan, L. (2008). *Învăţarea integrată. Fundamente pentru un Curriculum transdisciplinar*. Iaşi: Editura Polirom.
3. Cosmovici, A., Iacob, L. (1999). *Psihologie şcolară*. Iaşi: Polirom.

4. Geofrey, P. (2007). *Profesorul de azi: Metode moderne de predare*. Bucureşti: Atelier Didactic.
5. Nicola, I. (2003). *Tratat de pedagogie şcolară*. Bucureşti: Aramis.